

וסוכה שאינה גבוהה עשרה טפחים, שאין אדם יכול לדור בה אלא בקושי רב, ולפיכך נחשבת היא "לדירה סרוחה", שאינה ראויה לקיום מצוות סוכה. (2)

ב. וסוכה שאין לה לפחות שלוש דפנות,

ג. וסוכה שחמתה מרובה מצילתה, פסולה.

וטעם הפסול בסוכה שחמתה מרובה מצילתה, לפי שהסוכה קרויה על שם הסכך, ואם הסכך הוא כה מועט עד שהוא מיצל על מיעוט הסוכה בלבד, נחשב הדבר כאילו אין הסוכה מסוככת כלל, שהרי צל זה בטל ברוב, ולכן סוכה שכזאת אינה קרויה סוכה. (3) (4)

יש להכשיר סוכה כזו, לפי שאנו דנים את גובה הסוכה מהסכך ולמטה, ולא לפי גובה הדפנות. ואף שאי אפשר לעשות סוכה כזו בדפנות עראי, ובהכרח יש לעשותה קבועה וחזקה, אין בכך חסרון, כי לא נאמר שצריך לעשות את דפנות הסוכה עראי ממש, אלא רק שיהיו בשיעור גובה שאפשר לעשותו עראי. וכפי שיבואר בגמרא.

2. כן פירש הרע"ב. והריטב"א פירש באופן אחר, שאין גגה של הסוכה נחשב כ"סכך" כאשר אין תחתיו חלל עשרה טפחים. כי מהות הסכך הוא לסכך על מקום מסוים, ואין "רשות" של מקום פחות מעשרה טפחים.

3. כתב רש"י: שחמתה מרובה מצילתה פסולה, לפי שהמועט בטל ברוב, והרי הוא כמי שאינו. ומבאר הר"ן, שאין כוונת רש"י לומר שהסכך המועט הוא שבטל ברוב השטח המגולה, כי מבואר לקמן בדף כב ב שאפילו אם הסוכה מסוככת בחצייה, ולא רק במיעוטה, הסוכה פסולה, כי כאשר הסוכה למעלה מסוככת רק במחצה, הרי למטה, בקרקעיתה, יהיה האור של החמה מרובה מצילתה. ושם ודאי אין כוונת הגמרא לומר שהסכך בטל בחמה, שהרי אין החמה רבה עליו. אלא כוונת רש"י לומר, שמיעוט הצל התחתון בטל ברוב החמה.

וזאת, אפילו לדעת רבי יהודה, שאינו מצריך לישב בצל הסכך דוקא, שהרי הוא מכשיר את הסוכה אפילו אם היא גבוהה מעשרים אמה, ובגמרא להלן נתבאר שאם הסכך גבוה מעשרים

אמה היושב בסוכה שכזאת יושב בצל הדפנות ולא בצל הסכך. ומכל מקום מודה רבי יהודה בסוכה זו שחמתה מרובה מצילתה, שפסולה היא.

ויש לבאר, שגם לדעת רבי יהודה צריך שיהיה הסכך "סכך המיצל", רק לא הקפידה התורה שישב דוקא תחת צילו, ולא תחת צל הדפנות. אבל סכך שחמתו מרובה אינו נחשב כ"סכך המיצל" כלל. וכן כתב הריטב"א.

והקהילות יעקב כתב, שאין זה דין ביטול ברוב הרגיל, הנהוג במקום שהאיסור וההיתר מעורבים זה בזה ולא ניכר מהו המותר ומהו האסור, שהרי הצל והאור אינם מעורבים זה בזה, אלא ניכרים כל אחד בפני עצמו. אלא זהו דין "רובו ככולו", שאם רובו של הגג אינו מקורה, נחשב הדבר כאילו כולו פרוץ.

4. "המועט בטל ברוב, ועל שם הסכך קרויה סוכה" [רש"י]. ומשמע מדבריו, שכאשר חמתה של הסוכה מרובה מצילתה, היא אינה קרויה סוכה. וכן כתב הרמב"ן במלחמות, בסוגיא בדף כב ב, "דסוכה בצל תלה רחמנא, והרי אין זו עשויה לצל יומם מחורב, שהרי חמה רבה עליה מלמטה, ומבטלה מתורת סוכה".

אבל בדפנות לא אמרינן שאם הפרוץ שבהם מרובה על הגדור רואין את המיעוט כמי שאינו, כי זהו חידוש שחידשה תורה בסכך דוקא [פני יהושע]. [וראה הרחבת הדברים בילקוט מפרשים].